

Se høringsadressater

Norge

Vår saksbehandler
Einar Stein Haugen

Vår dato
15.05.2013
Deres dato

Vår ref.
13/03899-1
Deres ref..

Southern Norway Airspace Project (SNAP) Endring av luftromsorganisaseringen i Stavanger AoR samt Bodø AoR fra og med Ørland/Værnes TMA og sørover - Høring

1. Bakgrunn

Dagens luftromsorganisering innenfor SNAP-området har ikke vært gjenstand for større endringer de siste 20-30 år. Internundersøkelser, internrevisjoner og oppfølging av rapporterte hendelser har avdekket at deler av dette luftrommet har et forbedringspotensial med tanke på å unngå nye hendelser. Dette gjelder spesielt to områder; Møre-området (grensesnittet mellom Vigra APP, Kvernberget APP og Molde AFIS) og ved Bergen/Stavanger (grensesnittet mellom Sola APP, Flesland APP og Stavanger ACC).

Dagens luftromorganisering har kapasitetsbegrensninger som grunnet økende flytrafikk vil øke i omfang de kommende år. Enkelte sektorer opplever allerede i dag etterspørsel ut over sektorkapasitet i travle perioder.

Forskrift om luftromsorganisering (BSL G 4-1) stiller krav til etablering av luftrom klasse C i kontrollområder (CTA og TMA), oppgradering av eksisterende trafikkinformasjonsområder (TIA) til kontrollert luftrom og etablering av SID/STAR ved alle flyplasser med ATC eller AFIS.

Ny luftromsorganisering i Oslo AoR er implementert gjennom prosjektene Oslo ASAP og HOPE. Det har vært nødvendig å innføre en midlertidig luftromsorganisering i Stavanger og Bodø AoR for å håndtere det nye grensesnittet mot Oslo AoR. Denne midlertidige løsningen er ikke optimal i forhold til konfliktløsning, ansvarsforhold og trafikkstrømmer, hvilket har medført økt koordineringsbehov mellom de berørte enhetene, og en mer ressurskrevende arbeidsmetodikk.

Internasjonalt og nasjonalt stilles det høye krav til miljøforebyggende tiltak innenfor luftfarten og den nye luftromsorganisaseringen vil bedre legge til rette for at disse kravene kan møtes ved økt trafikk.

Ovennevnte forhold viser at det er mange og sammensatte utfordringer innenfor dagens luftromsorganisering og disse er søkt løst ved utarbeidelse og implementering av en endret luftromsorganisering.

2. Plankriterier – lateral og vertikal utstrekning av kontrollområder

Avinor har utarbeidet et operativt konsept basert på følgende planforutsetninger:

- 2.1. Kontrollområdene (TMA og CTA) utformes slik at de omfatter IFR rutetraffic til/fra angjeldende flyplass og omfatter en nedstigningsprofil på 5 % (300ft/nm) og en stigeprofil på 7 % (425ft/nm). Videre skal kontrollområdene dekke ATS-rutene og ha en nedre grense som er minimum 500 ft under laveste IFR høyde.

3. Høringselementer

- 3.1 Nye/reviderte ATS-ruter
- 3.2 Nye/reviderte P-RNAV SID og STAR til 15 flyplasser i SNAP-området
- 3.3 Ny ACC sektorisering
- 3.4 Ny lateral/vertikal utforming av TMAs (unntatt Røros TMA)
- 3.5 Etablering av Sogn CTA
- 3.6 Militære prosedyrer
- 3.7 Justert utforming av Norway CTA

4. Luftromsorganisering - endringsforslag

Prosjektet SNAP har utarbeidet dokumentet «SNAP – Airspace Concept description» (versjon 1.0, datert 01.05.2013)

Dokumentet er på engelsk og har følgende hovedinnhold:

1. Project description
2. Principles of airspace design and work methodology
3. SNAP Validation Process
4. Airspace and Air Traffic Services
 - o ATS route network
 - o Airspace blocks and Sectorisation (
 - o Terminal areas
5. Illustrations of SNAP organisation

Konseptforslaget er utarbeidet med involvering fra berørte lufttrafiktjenesteenheter og er gjennomgått i prosjektets referansegruppe med deltakere fra fagmiljøer i Avinor (flysikring og lufthavner), operatører (kommersielle jet/turboprop/helikopter), Forsvaret, Norsk Luftsportsforbund og fagforeninger i Flysikringsdivisjonen i Avinor.

Hovedprinsippene i endringsforslaget er:

- Tilfredsstillende definerte effektmål (capacity, safety, efficiency, regulatory demands, environmental issues and Harmonisation with Oslo ASAP)
- Endret luftromsorganisering basert på:
 - o Luftrom klasse C i kontrollert luftrom

- Etablere West Coast TMA (sammenslåing av Flesland TMA og Sola TMA)
- Etablere Møre TMA (sammenslåing av Vigra TMA og Kvernberget TMA)
- Etablere Sogn CTA (erstatter Sogn TIA)
 - Konkret utforming vil bli fremmet i egen sak
- RNAV 1 (P-RNAV) SID og STAR
 - Utformet slik at konflikter mellom ankommende og avgående trafikk løses i SID/STAR systemet
 - STAR baseres på Point Merge System (PMS) etableres ved Sola, Flesland og Værnes.
- RNAV 5 (B-RNAV) ATS-ruter
 - Segregerte ATS-ruter mellom Gardermoen og Sola, Flesland, Værnes
 - Direkte ruter mellom SID endepunkt og STAR startpunkt
 - Direkte ATS-ruter for Transit trafikk gjennom Norge
- ACC sektorblokker som grunnlag for dynamisk sektorisering tilpasset aktuell trafikksituasjon
- Koordineringsfrie korridor for militær trafikk mellom Ørland og BIRCH 7 A/B
- Når BIRCH 7A/B og TEAK 1 C/D er aktive avgis den delen av Møre TMA som er underliggende ovennevnte TSA til Forsvaret
- Når D2005 og D206 er aktive rutes sivil IFR-trafikk klar av disse områdene via taktiske RNAV-punkter

Nye/reviderte RNAV 1 SID/STAR vil også være tilpasset eksisterende/planlagt implementerte RNAV(GNSS) instrumentinnflygingsprosedyrer ved de 15 flyplassene i området (ref PBN Implementation plan-Norway).

Forslaget til laterale/vertikale grenser av nye/reviderte kontrollområder vil bli validert mot Avinors plankriterier angitt i pkt. 2. Eventuell utvidelse av kontrollert luftrom i internasjonalt farvann er gjenstand for koordinering med ICAO via Luftfartstilsynet.

5. Kommunikasjons- og overvåkningsdekning (som relevant)

Alle endringer baseres på en verifikasjon av kommunikasjons- og overvåkningsdekning som relevant for tjenesteutøvende enheter.

6. Sikkerhetsvurdering

Alle endringsforslag er underlagt sikkerhetsvurderinger.

Vedlagte dokument «SNAP – Airspace Concept Description» angir i pkt. 6 References FHA og PSSA dokumenter som er utarbeidet knyttet til endret luftromsorganisering. Disse er ikke vedlagt i denne høringen.

7. Høringsuttalelser og videre framdrift

Adressatene bes kommentere endringsforslagene som nevnt i brevets pkt. 3 og 4 og utdypet i vedlegg innen **9. juli 2013**.

Basert på høringsuttalelsene, sikkerhetsvurderingene og aktuell kommunikasjons- og overvåkningsdekning vil det bli utarbeidet et endelig forslag til endret luftromsorganisering.

Planlagt implementering er på AIRAC 13 NOV 2014.

Kontaktperson Avinor:

Einar Stein Haugen

E-post: *einar.haugen@avinor.no*

Mobil: +47 976 76 248

Med vennlig hilsen

Jan Østby
Fungerende ATM-sjef

AVINOR AS

Vedlegg: «SNAP – Airspace Concept Description»

Kopi: Luftfartstilsynet

Einar Stein Haugen

- ligger i "Post boksen"

Høringsadressater

Oslo kontrollsentral
Stavanger kontrollsentral
Bodø kontrollsentral

Stavanger lufthavn
Sola kontrolltårn
Haugesund lufthavn
Haugesund kontrolltårn
Bergen lufthavn
Flesland kontrolltårn
Ålesund lufthavn
Vigra kontrolltårn
Kristiansund lufthavn
Kvernberget kontrolltårn
Ørland lufthavn
Ørland kontrolltårn
Trondheim lufthavn
Værnes kontrolltårn
Røros lufthavn
Røros kontrolltårn

Molde lufthavn
Sogndal lufthavn
Sandane lufthamn
Florø lufthamn
Førde lufthamn
Ørsta-Volda lufthamn

Stord Lufthamn

Fellestjenester miljø (OSL)

Luftoperativt inspektorat

Scandinavian Airlines System
Norwegian Air Shuttle ASA
Widerøe's Flyveselskap AS
Luftransport AS
CHC Helikopter Service AS
Bristow Norway AS

Norges Luftsportsforbund
Norsk Flygerforbund
Norsk Flygelederforening
Stafo Luftfart
NTL Luftfarten